

Sygn. akt VU 126/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st.sekr.sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

sprawy z wniosku A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania A. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 16 stycznia 2013 r. sygn. (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy A. K. prawo do emerytury z dniem 2 stycznia 2013 roku;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz wnioskodawcy A. K. kwotę 60 zł. (sześćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt VU 126/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 stycznia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy A. K. prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Od powyższej decyzji wnioskodawca odwołał się w dniu 23 stycznia 2013r. Wnioskodawca zarzucił organowi rentowemu, iż bezzasadnie wyłączył ze stażu pracy w szczególnych warunkach okresy pobierania zasiłku chorobowego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołania podnosząc, iż zgodnie z art. 32 ust 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

W piśmie procesowym z dnia 18 marca 2013r. pełnomocnik wnioskodawcy dodatkowo wniósł o zaliczenie A. K. do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Gminnej Spółdzielni (...) w Ż. od 1 października 1978r. do 30 grudnia 1981r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym ponad 3,5 tony.

W piśmie procesowym z dnia 26 marca 2013r. organ rentowy podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie. Podniósł jednocześnie, że brak podstaw do zaliczenia wnioskodawcy do pracy w szczególnych warunkach okresu

zatrudnienia w Gminnej Spółdzielni (...) w Ż. od 1 października 1978r. do 30 grudnia 1981r. na stanowisku kierowcy , gdyż nie przedłożył on jakiegokolwiek dowodu potwierdzającego wykonywanie pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. K., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 4 stycznia 2013r. wniosek o przyznanie emerytury.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-3 akt emerytalnych)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący 27 lat 8 miesięcy i 23 dni, w tym: 27 lat , 3 miesiące i 11 dni okresów składkowych, 5 miesięcy i 12 dni okresów nieskładkowych oraz 14 lat 10 miesięcy i 28 dni stażu pracy w szczególnych warunkach.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 16 stycznia 2013r. – k. 52 akt emerytalnych)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. nie zaliczył wnioskodawcy jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu pracy od 1 października 1978r. do 30 grudnia 1981r. w Gminnej Spółdzielni (...) w Ż. na stanowisku kierowcy (okoliczność bezsporna)

Wnioskodawca pracuje w Hucie (...), nie był członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego

(dowód: zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z dnia 22 maja 2013r. od minuty 14.57 do 19.17)

A. K. był zatrudniony w okresie od 1 października 1978r. do 30 grudnia 1981r. w Gminnej Spółdzielni (...) w Ż. na stanowisku kierowcy.

W całym w/w okresie zatrudnienia wnioskodawca pracował na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony. Wnioskodawca kierował (...) oraz S. (...), przewoził nimi stal, wapno, węgiel, nawozy sztuczne z R. do Ż. i z K. do Ż.. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy tylko i wyłącznie jako kierowca samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony.

(dowód: świadectwo pracy z 27 grudnia 1982r. – k. 17 akt kapitałowych, , zeznania świadka T. Ś. - 22 maja 2013r. od minuty 6.55 do minuty 11.40., zeznania świadka J. W. - protokół rozprawy 22 maja 2013r. od minuty od minuty 11.41 do 14.57, zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z dnia 22 maja 2013r. od minuty 14.57 do 19.17)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Odnośnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Podnoszona zatem przez organ rentowy okoliczność nie dysponowania przez skarżącego świadectwem pracy w szczególnych warunkach, nie przesądza jeszcze, że A. K. takiej pracy nie wykonywał.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodnione wszelkimi

środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy we wskazanym zakładzie pracy był niesporny między stronami. Sporny pozostawał jedynie charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę, tj. czy była to praca wykonywana w szczególnych warunkach, czy też nie. Stało się tak dlatego, że ze świadectwa pracy potwierdzającego zatrudnienie wnioskodawcy w spornym okresie czasu wynika jedynie, że wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku kierowcy. Okoliczność nieprecyzyjnego określenia stanowiska pracy wnioskodawcy w w/w dokumentach polegającego na niewskazaniu kierowcą jakich pojazdów był wnioskodawca, nie oznacza – jak chce organ rentowy – że wnioskodawca nie był kierowcą samochodów ciężarowych o ciężarze całkowity ponad 3,5 tony.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w Gminnej Spółdzielni (...) w Ż. w okresie od 1 października 1978r. do 30 grudnia 1981r. Sąd oparł się na spójnych i wiarygodnych zeznaniach świadków: J. W. i T. Ś. oraz zeznaniach wnioskodawcy.

Należy podkreślić, że świadek T. Ś. pracował w całym spornym okresie razem z wnioskodawcą w charakterze kierowcy samochodów ciężarowych i potwierdził, że wnioskodawca cały czas pracował wówczas tak jak i on tylko i wyłącznie na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych o ciężarze całkowitym ponad 3,5 tony (jeździł S. 25 i 29), przewożąc wapno, stal, węgiel, nawozy sztuczne. Również świadek J. W., który pracował jako kierowca-mechanik w Gminnej Spółdzielni (...) w Ż., w sposób nie budzący wątpliwości potwierdził zarówno zajmowane przez wnioskodawcę stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 ton (S.) jak i wykonywane przez niego czynności.

Wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy i poza obowiązkami kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 ton nie miał innych obowiązków.

Organ rentowy nie przedstawił w toku postępowania jakiegokolwiek dowodu podważającego dowody zgłoszone przez skarżącego .

W świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego nie budzi zatem żadnych wątpliwości, że wnioskodawca faktycznie wykonywał w spornym okresie, to jest od 1 października 1978r. do 30 grudnia 1981r. w Gminnej Spółdzielni (...) w Ż. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w Wykazie A, Dziale VIII pkt 2 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, tj. prace na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Z uwagi na powyższe ustalenia zasadne jest przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach przez łączny czas przekraczający 15 lat.

Dodatkowo należy podnieść, że organ rentowy niezasadnie odliczył wnioskodawcy z okresu pracy w szczególnych warunkach przypadające w trakcie wykonywania tej pracy po 14 listopada 1991r. okresy niewykonywania pracy, za które wnioskodawca otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w wymiarze łącznym 5 miesięcy i 12 dni.

Podstawą prawną przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury jest bowiem art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym ubezpieczonemu przysługuje prawo do emerytury pod warunkiem spełnienia przesłanek do jej nabycia, za wyjątkiem wieku emerytalnego, w dniu 1 stycznia 1999r. Oznacza to, że do obliczenia stażu pracy w warunkach szczególnych stosuje się przepisy obowiązujące w dacie 1 stycznia 1999r. , co wprost wynika z treści art. 184 ustęp 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl bowiem tego przepisu ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura, jeżeli **w dniu 1 stycznia 1999r.** osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze **wymaganym w przepisach dotychczasowych** do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn. O tym jakie okresy pracy zalicza się do pracy

w szczególnych warunkach stanowi art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Brzmienie tego przepisu zmieniło się w dniu 1 lipca 2004r. Wówczas do art. 32 ustawy został dodany ustęp 1a, zgodnie z którym przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się:

- okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,

- okresów, w których na mocy szczególnych przepisów pracownik został zwolniony ze świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego.

Zmiana brzmienia art. 32 ustawy z dnia 1 lipca 2004r. nie dotyczy jednak sposobu obliczania stażu pracy osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy. W stosunku bowiem do tych osób staż pracy w szczególnych warunkach ustala się na dzień 1 stycznia 1999r według przepisów dotychczasowych., a zatem w ich brzmieniu w dniu 1 stycznia 1999r. W tej dacie art. 32 ustawy nie zawierał zapisu o nie uwzględnianiu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Z tych względów okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego przypadające w trakcie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub charakterze, podlegają zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonym ubiegającym się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy także, gdy przypadają one po dniu 14 listopada 1991r.

Wzajemny stosunek art. 184 i 32 ust 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS był wielokrotnie badany przez Sąd Najwyższy, który orzekł że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999r. okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach określonego w art. 184 ustawy wyklucza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a ustawy. Sąd Najwyższy uznał, że sytuacja osób wymienionych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega właśnie na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, Sąd Najwyższy stwierdził, że funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w warunkach szczególnych przed 1 stycznia 1999r. W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Pogląd ten – zdaniem Sądu Najwyższego - wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.) (tak por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010r., II UK 313/09, OSNP 2011, nr 19-20 poz. 260, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r., I UK 12/11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012r., I UK 367/11).

Samo zaliczenie przypadających po 14 listopada 1991r. okresów niewykonywania pracy do uwzględnionego już przez organ rentowy stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat 10 miesięcy i 28 dni, skutkuje tym że wnioskodawca spełnia przesłankę 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

Biorąc pod uwagę, iż wnioskodawca spełnił jednocześnie pozostałe wymagane przepisami rozporządzenia warunki, to jest ukończył 60 lat, jego łączny okres zatrudnienia składkowy i nieskładkowy wyniósł ponad 25 lat, należy uznać, że wydana przez organ rentowy decyzja jest błędna, a żądanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Z uwagi na to, że skarżący ukończył 60 lat w dniu (...), z tym dniem nabył prawo do emerytury.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.